

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

Oppdatert pr 31. desember 2013

GRONG
SPAREBANK

Innholdsfortegnelse

1	Innledning og formål med dokumentet.....	2
2	Konsolidering.....	2
2.1	Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv.....	2
3	Ansvarlig kapital og kapitalkrav.....	2
3.1	Ansvarlig kapital.....	2
3.2	Kapitalkrav, Basel II Pilar 1.....	3
4	Kreditrisiko og motpartsrisiko.....	4
4.1	Definisjon av mislighold og verdifall.....	4
4.2	Metode for beregning av nedskrivninger.....	4
4.3	Fordeling på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.....	5
4.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid.....	6
4.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier.....	6
4.6	Endring i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar.....	7
4.7	Bruk av offisiell rating til kapitaldekningsformål.....	7
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav.....	8
4.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater.....	9
5	Egenkapitalposisjoner.....	9
6	Renterisiko.....	10
7	Styring og kontroll av risiko.....	11
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP.....	11
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoer.....	12
7.2.1	<i>Kreditrisiko</i>	13
7.2.2	<i>Likviditets og omdømmerisiko</i>	14
7.2.3	<i>Markedsrisiko</i>	15
7.2.4	<i>Operasjonell risiko</i>	15
7.2.5	<i>Konsentrasjonsrisiko</i>	16
7.2.6	<i>Eiendomsprisinde</i>	16
7.2.7	<i>Forretningsrisiko</i>	17
7.2.8	<i>Strategisk risiko</i>	17
7.2.9	<i>Systemrisiko</i>	17
7.2.10	<i>Restrisiko</i>	17
7.3	Oppsummering av og beregnet kapitalbehov Basel II Pilar 2.....	18
7.4	Bankens godtgjørelsesordning.....	20

1 Innledning og formål med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3).

Alle tall i dokumentet er pr 31. desember 2013 og rapporteres i hele tusen kroner med mindre annet fremgår.

Grong Sparebank benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden innebærer at det benyttes standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregningen av kapitalkravet. Ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden, som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til gjennomsnittlig inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

Det vises for øvrig til annen litteratur for en nærmere beskrivelse av kapitaldekningsreglene.

2 Konsolidering

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Selskaper som ikke er konsolidert og hvor investeringen heller ikke er fratrukket i ansvarlig kapital:

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi (hele tusen)	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretningskontor	Type virksomhet
Innherreds-megleren Steinkjer AS	42	294	42 %	42 %	Steinkjer	Eiendoms-megling

3 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

3.1 Ansvarlig kapital

Bankens egenkapital, er 31.12.13 kr 270,814 mill. Banken har i tillegg en fondsobligasjoner på kr 20 mill som inngår i kjernekapitalen.

Fondsobligasjonen på 20 mill ble tatt opp 30.03.2005. Lånet forrentes med 3 mnd Nibor + 1,65 %-poeng p.a.

Banken har en eierandelskapital på 50 mill fordelt på 500 000 egenkapitalbevis som ble tatt opp i en omgang i 2012. Det er ikke vedtatt særskilte bestemmelser for utbytte/stemmerett knyttet til enkeltbevis.

Spesifikasjon av ansvarlig kapital

Tall i hele tusen	
Sparebankens fond	217.978
Egenkapitalbevis	50.000
Overkursfond	412
Utjevningfond	2331
Gavefond	93
Sum	270.814
Overfinansiert pensjonsforpliktelse, fratrukket utsatt skatt	-1.446
Utsatt skattefordel og andre immaterielle eiendeler	-
Ansvarlig kapital, over 10 % av egen ansv kapital, i andre finansinstitusjoner	-11.266
Ren kjernekapital	258.102
Tellende kjernekapital –fondsobligasjon	20.000
Tellende kjernekapital -statens finansfond	-
Kjernekapital	278.102
Tellende tilleggskapital fondsobligasjon	-
Tellende tilleggskapital tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	-
Tilleggskapital	-
Sum ansvarlig kapital	278.102
Kapitaldekning	16,3 %

3.2 Kapitalkrav, Basel II Pilar 1

Tabellen nedenfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for operasjonell risiko samt det samlede kapitalkravet.

Engasjementskategorier	Minimums-krav
Stater og sentralbanker	0
Lokale/reg. myndigheter	0
Offentlig eide foretak	12
Institusjoner inkl derivater	3.960
Foretak	17.274
Masse marked	0
Pant i fast eiendom	83.268
Forfalte engasjementer	958
Obl. med fortrinnsrett	2.046
Andeler i verdipapirfond	0
Øvrige engasjementer	18.236
Sum kapitalkrav til kredittrisiko	125.753
Motpartsrisiko	0
Operasjonell risiko	10.100
Fradrag i kapitalkrav, gruppevis avsetning	-891
Fradrag i kapitalkrav, ansv kap andre kredittinstitusjoner	-901
Sum	134.061

4 Kreditrisiko og motpartsrisiko

4.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses for å være misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Definisjon øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt ennå, når det er blitt identifisert objektive bevis på verdifall.

Definisjon verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter ”Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004”. Utlån måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rentemetoden, som forenklet kan sies å være utlånets balanseførte verdi ved første gangs måling justert for mottatte avdrag og eventuell nedskrivning for tap. Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier. Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked/landbruk
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Risikoklasser
- Bransjer

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- a) Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- b) Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd.
- c) Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
- d) Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivningsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. I nåverdiregningene benyttes løpende effektiv rente. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene vurderes sikkerhetene til påregnelig salgspris fratrukket salgskostnader.

Identifiseringen av tapsutsatte engasjement tar hovedsakelig utgangspunkt i tapshendelser som foreligger på balansedagen, men objektive bevis på manglende fremtidig oppgjørsevne hos debitor vurderes også. Banken foretar kvartalsvise vurderinger av vesentlige engasjement med tanke på individuelle og gruppevise nedskrivninger.

Nedskrivning på grupper av utlån foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i den aktuelle utlånsgruppen.

Gruppevise avsetninger er gjort med bakgrunn i bankens kredittpolicy og risikoklassifiseringssystem. Bankens porteføljekvalitet defineres ved bruk av ulike kombinasjoner av risikoklasser merket med fargekoder.

Betjeningsevne	Sikkerhet				
	A	B	C	D	E
A					
B					
C					
D					
E					

Det er beregnet en tapsgrad på 20 % på alle BM-engasjement i rød sone, 5 % tapsgrad på alle BM-engasjement i oransje sone, 0,5 % tapsgrad på BM-engasjement i gul sone, samt 5 % tapsgrad på alle PM-engasjement (inkl EBK) i rød sone. Engasjement med individuelle tapsavsetninger er tatt ut. Dette gir et behov for gruppevise nedskrivninger på totalt kr 11,2 mill.

4.3 Fordeling på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Type motpart	Utlån og fordringer	Garantier	Potensiell eksponering	Sum
Personkunder	1.751.307	185.292	110.237	2.046.836
Primærnæringer	138.766	464	17.021	156.251
Bygg og anlegg	61.652	8.921	14.225	84.798
Eiendomsdrift, finansiell tj.yt.	259.741	2.024	28.827	290.593
Varehandel, hotell og restaurantdrift	78.839	9.434	19.556	107.829
Transport, post og telekommunikasjon	33.172	5.440	3.268	41.880
Tjenesteytende virksomhet	83.825	1.276	7.785	92.887
Industri og bergverk	34.871	290	3.462	38.623
Sum netto utlån /garantier/potensiell eksp	2.442.173	213.142	204.382	2.859.697
Øvrige eiendeler/fordringer med kapitalkrav	463.236			463.236
Derivater			133	133
Eika Boligkreditt lånetilsagn			31.916	31.916
Sum	2.905.409	213.142	236.431	3.354.982

Geografisk fordeling 2013	Utlån og fordringer	Garantier	Potesiell eksponering	Sum
Nord-Trøndelag	2.176.930	212.590	214.950	2.604.470
Øvrige deler av Norge	724.041	551	21.481	746.073
Utland	4.438	0	0	4.438
Sum	2.905.409	213.142	236.431	3.354.982

I tillegg har banken formidlet kr 743 mill i boliglån gjennom Eika Boligkreditt.

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser ulike engasjementstyper etter individuelle nedskrivninger fordelt på løpetider.

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	404.314	27.832	121.702	547.773	1.340.552	463.236	2.905.409
Garantier	0	0		213.142	0	0	213.142
Ubenyttede rammer	0	0	204.382		0	32.049	236.431
Sum	404.314	27.832	326.084	760.915	1.340.552	495.285	3.354.982

Individuelle nedskrivninger på kr 4.098 mill er plassert i kolonnen '1-5 år'

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen nedenfor viser misligholdte og tapsutsatte utlån, individuelle nedskrivninger på utlån fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Type motpart	Misligholdte lån	Tapsutsatte lån	Samlede individuelle nedskrivninger	Resultatførte individuelle nedskrivninger siste år
Personkunder	3.960	7.838	1.698	436
Primærnæringer	0	0	0	-211
Bygg og anlegg	0	0	0	0
Eiendomsdrift, finansiell tj.yt.	697	0	150	-200
Varehandel, hotell og restaurantdrift	5.408	607	2.250	2.000
Transport, post og telekommunikasjon	0	0	0	0
Tjenesteytende virksomhet	275	0	0	466
Industri og bergverk	0	0	0	-95
Sum	10.340	8.445	4.098	2.396

Geografisk fordeling 2013	Misligholdte lån	Tapsutsatte lån	Samlede individuelle nedskrivninger	Resultatførte individuelle nedskrivninger siste år
Nord-Trøndelag	10.340	8.445	4.098	2.396
Øvrige deler av Norge	0	0	0	0
Utland	0	0	0	0
Sum	10.340	8.445	4.098	2.396

Det er ikke foretatt avsetninger på garantier.

4.6 Endring i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar

Tabellene nedenfor viser utviklingen i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar for regnskapsåret 2013.

	Utlån	Garantier	Sum
Inngående balanse	3.458	0	3.458
+Økte nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	0	0	0
+Nye nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	2.435	0	2.435
-Konstatert tap på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-1.300	0	-1.300
-Tilbakeføring på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-495	0	-495
Utgående balanse	4.098	0	4.098

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år.

Inngående balanse	10.340
+/- Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	800
Utgående balanse	11.140

4.7 Bruk av offisiell rating til kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det ratinger fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Grong Sparebank har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter (garantiansvar og finansielle sikkerheter) samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementskategorier	Engasjements- beløp før sikkerheter Etter nedskr	Engasjements- beløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	86.507	86.507		ingen		
Lokale og regionale myndigheter	0	0		ingen		
Offentlig eide foretak	150	150		ingen		
Multilaterale utviklingsbanker	0	0		ingen		
Internasjonale organisasjoner	0	0		ingen		
Institusjoner	100.492	100.492	-11.266	ingen		
Foretak	189.706	189.259		ingen		
Massemarkedsengasjementer				ingen		
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	2.055.119	2.055.119		ingen	100%	
Forfalte engasjementer	13.383	10.922		ingen		
Høyrisiko-engasjementer	0	0		ingen		
Obligasjoner med fortrinnsrett	240.557	240.557		ingen		
Andeler i verdipapirfond	0	0		ingen		
Øvrige engasjementer	223.593	221.982		ingen		
Sum	2.909.507	2.909.988	-11.266			

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Fratrekk i ansvarlig kapital på kr 11.266 gjøres fordi Grong Sparebank eier egenkapitalinstrumenter i andre banker som har en samlet verdi som overstiger 10% av ansvarlig kapital.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I enkelte tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter.

Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekter som er ukjente for oss, skal dokumentere sin verdi gjennom offentlig takst. På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til takst, bankens egen markedskunnskap ved fastsettelse av verdi.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, ved større opplån og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon i typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp (kredittequivivalent verdi) hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde pr 31.12.2013 NOK 0,655 mill (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktorer).

Matrisen under viser derivatkontraktene virkelige verdi før og etter motregning.

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Virkelig verdi ¹
Før motregning	0
Etter motregning	0

¹ Med virkelig verdi før motregning forstås summen av virkelig verdi av alle kontrakter med positiv verdi. Virkelig verdi etter motregning er summen av virkelige netto positive verdier mot hver enkelt motpart.

5 Egenkapitalposisjoner

Aksjer, andeler og grunnfondsbevis deles vanligvis inn i tre porteføljer; handelsportefølje, øvrige omløpsmidler og anleggsmidler. Grong Sparebank har ingen handelsportefølje, bankens beholdning besto derfor ved årsskiftet av poster klassifisert som omløps- og anleggsmidler. Det er i inneværende år ikke foretatt endringer i de benyttede regnskapsprinsipper.

Omløpspostene er ordinære poster hvor intensjonen om å realisere kortsiktige gevinster på kurssvingninger ikke er fremtredende (i motsetning til ved handelsporteføljen). Postene blir verdsatt til den laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi. Papirene er i hovedsak børsnoterte, og børskursen pr 31.12.2013 er derfor lagt til grunn som markedsverdi.

Anleggspostene, det vil si poster beregnet til varig eie eller bruk, er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Beregningen av virkelig verdi baseres på informasjon om foretakets fremtidige kontantstrømmer, soliditet og fremtidsutsikter. Nedskrivning blir foretatt når virkelig verdi er lavere enn anskaffelseskost og verdinedgangen skyldes forhold som må antas å ikke være av forbigående karakter. Nedskrivningene reverseres når grunnlaget for dem ikke lenger vurderes å være til stede.

Matrisen nedenfor viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år, akkumulert urealisert gevinst/tap og hvor mye av dette som er medregnet i henholdsvis kjernekapital og tilleggskapital.

	Bokført verdi	Lignverdi Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap
Aksjer og andeler – gevinstformål				
- børsnoterte aksjer	325		0	-10
- andre aksjer og andeler	1.420		-79	2
Aksjer og andeler - strategisk formål (anleggsaksjer)				
- børsnoterte aksjer	0		300	0
- andre aksjer og andeler	38.902		-252	0
Sum	40.647		-31	-84

6. Renterisiko

Grong Sparebank har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld
- Derivater

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende og fastforrentede utlån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. I renterisikomålingene betrakter derfor banken utlån med flytende rente på samme måte som fastrentelån (6 ukers fastrente), men med en forholdsvis lav durasjon (0,15). Fastrentelån har en betydelig høyere durasjon. Banken benytter renteswapper for å styre renterisikoen på fastrenteutlån..

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med rente som reguleres kvartalsvis. Fra vår meglerforbindelse mottar vi månedlige kurs- og renterisikooversikter som inngår i bankens styring av renterisiko.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende og fastforrentede avtaler. Ved renteendring praktiseres samme dato for renteendring som for utlån. Renterisikoen knyttet til fastrenteinnskudd er noe høyere. Her opererer banken i hovedsak med en rentebindingsperiode på 12 måneder. Ingen innskudd har rentebinding over 12 måneder. På grunn av den relativt korte bindingstiden har vi p.t. ikke benyttet rentesikringsinstrumenter på innskudd.

All rentebærende verdipapirgjeld er lagt ut med rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. Banken har pr 31/12-13 ingen sertifikatgjeld. Banken kan benytte dette i perioder med behov for tilførsel av kortere likviditet. Sertifikatgjeld kan legges ut med fast rente, og det blir her i hvert enkelt tilfelle vurdert om det er behov for sikring via renteswapper, spesielt ved sertifikatgjeld med løpetid over 6 måneder. Fastrentelån blir i hovedsak sikret med renteswapper.

Mesteparten av all rentebærende gjeld har flytende rente knyttet til 3 mnd NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer.

Banken måler renterisikoen ved at det beregnes en gjennomsnittlig durasjon (tid til neste renteendring) for de forskjellige rentebærende postene. Durasjonen benyttes så til å beregne betydningen av en økning eller reduksjon i rentenivået på 1 %-poeng.

Renterisikoen styres etter vedtatte rammer og begrensninger (hovedsakelig basert på bankens forvaltningskapital) i følgende policyer:

- Risikopolicy
- Markedspolicy

Renterisikoberegninger rapporteres kvartalsvis til styret

	Renterisiko i millioner kroner
Eiendeler	
Utlån til kunder med flytende rente	-3.480
Utlån til kunder med rentebinding	-3.793
Rentebærende verdipapirer	-607
Øvrige rentebærende eiendeler	0
Gjeld	
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	180
Kunde innskudd med rentebinding	3.004
Flytende innskudd	2.307
Rentebærende verdipapirgjeld	740
Øvrig rentebærende gjeld	60
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater (aktivisasikring)	2.610
Renterisiko i derivater (passivasikring)	0
Sum renterisiko	1.021

Grong Sparebank har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

7. Styring og kontroll av risiko

7.1. Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være fremoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer med videre.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Bankens har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Bankens styre startet arbeidet med ICAAP høsten 2006. Siden november 2007 har ICAAP og drøftinger av de risikoområder banken er utsatt for vært fast punkt på styrets møter. Ut fra en

generell risikokartlegging er det videre gjort vurderinger med tilhørende estimering/beregning av ulike risiki innen hvert risiko-område.

Bankens risikokartlegging og ICAAP er en viktig del av grunnlaget for den årlige rulleringen av bankens risikopolicy. Styret har besluttet at fra og med 2010 skal bankens ordinære ICAAP settes opp årlig pr. 2. kvartal. Dette for å ha et best mulig grunnlag for styrets arbeid med strategi- og policyrullering.

Bankens siste ICAAP-beregninger tar utgangspunkt i regnskapstallene pr 30/6-13. Disse viser et behov for kapitaldekning på 13,6 %.

Styret besluttet våren 2009 å målsette kjernekapitaldekningen til 16 % slik at det etableres en buffer i forhold til bankens kapitalbehov. Bufferen skal gjøre det lite sannsynlig at banken kommer i en situasjon der tilgang på kapital kommer ned mot bankens kapitalbehov. Ettersom kapitalbehovet pr 30/6-13 ble beregnet til 13,6 %, og kjernekapitaldekningen var på 16,3 %, er bufferen på 2,7 %.

Ut fra dette er styret av den oppfatning av at risikonivået er akseptabelt og banken har tilgang på tilstrekkelig ansvarlig kapital.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for ulike risikoer ved hjelp av ulike metoder:

- Kredittrisiko
- Likviditets- og omdømmerisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Forretningsrisiko
- Strategisk risiko
- Systemrisiko
- Restrisiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoer gjøres ved hjelp av ulike metoder. Herunder bruk av stresstester i form av følsomhetsanalyser. I slike følsomhetsanalyser fokuseres det på betydningen av endringer i én enkelt variabel. I tillegg gjennomfører banken stresstesting i form av scenarioanalyse som er ment å vise betydningen for banken samlet sett av samtidige endringer i flere relevante faktorer. Bankene gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

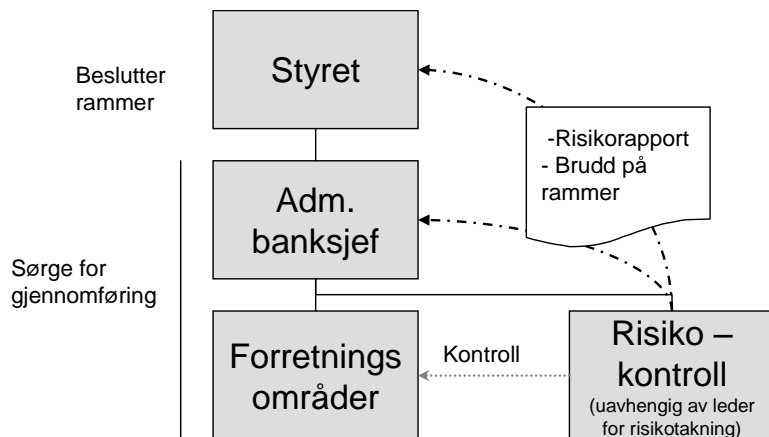
7.2. Styling og kontroll av enkeltrisikoer

Styret har det overordnede ansvaret for bankens risikostyring. Styret beslutter bankens risikoprofil og vedtar rammer og overordnede retningslinjer for risikostyringen. Styret overvåker administrasjonen og sikrer seg at retningslinjer blir fulgt og at eksponeringen holdes innenfor vedtatte rammer.

Administrerende banksjef og ledere med ansvar for risikotagning har en utøvende rolle, og sørger for etterlevelse av de beslutninger styret har fattet.

Risikokontrollfunksjonen (Risk Manager) kontrollerer etterlevelsen av styrets beslutninger og utarbeider rapporter til ledelsen og styret.

Rollefordelingen kan illustreres slik:

Risikopolicyen gir en overordnet beskrivelse av prinsipper for risikostyring i Grong Sparebank. Policyen er sammen med dokumentet ”Policy for styring og kontroll” overordnet alt arbeid med risiko i banken. Det skal i tillegg være vedtatt policyer for de viktigste enkeltrisikoen. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene.

7.2.1. *Kredittrisiko*

Kredittrisiko er risikoen for at banken påføres tap i forbindelse med kredittgiving pga at kunde ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser. Dette er den risikoen som kan ha størst konsekvens, og er dermed den risikoen banken har mest fokus på. Sentrale forutsetninger for å redusere denne type risiko er god kredittvurdering samt at alle ansatte etterlever gode rutiner. Bankens skal til enhver tid ha kontroll på kredittrisikoen, gjennom gode systemer og rutiner for kredittgivingen og oppfølging av engasjement.

Banken skal ha lav til moderat kredittrisiko i utlånsporteføljen. Bankens skal kunne betjene de fleste potensielle lånekunder innenfor bankens geografiske nedslagsområde. Næringslån skal imidlertid være begrenset til kunder innenfor bransjer som antas å være mindre påvirket av konjunkturedganger. Utlån i personkundemarkedet skal i hovedsak sikres med pant i bolig

eller andre realiserbare eiendeler.

Utlån til næringskunder skal maksimalt utgjøre 33 % av bankens samlede utlån uten utlån i Eika Boligkreditt, og største konsoliderte engasjement inkl. Eika Boligkreditt skal være mindre enn 15 % av bankens ansvarlige kapital.

Videre setter bankens kredittpolicy rammer for utlån bransjemessig, geografisk, engasjementsstørrelse, porteføljekvalitet, total næringseksponering, krav til sikkerhet, fullmaktsstrukturer, og oppfølging av uordna og risikobetonte engasjement. Videre risikoklassifiserer banken alle sine lån for å tidlig avdekke utsatte engasjement.

Reglene for behandling av boliglån er i tråd med Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for lån til boligformål.

Risikoklassifiseringen viser at av bankens totale engasjement er 81% klassifisert med lav risiko (risikoklasse A+B), 17 % med moderat risiko (risikoklasse C), og 2 % med høy risiko (risikoklasse D+E). Andelen med lav risiko har økt fra 79 % til 81 % i 2013. Andelen med moderat risiko er redusert 20% til 17% og andelen med høy risiko er økt fra 1% til 2%.

Totale nedskrivninger på lån er kr 15,2 mill og utgjør 0,62% av bankens totale utlån. Tilsvarende nedskrivninger utgjorde 0,64% av bankens totale lån i 2012.

Lån misligholdt over 90 dager utgjorde ved årsskiftet kr 10,3 mill mot kr 10,1 mill i 2012. Tapsutsatte lån, dvs lån med nedskrivninger, utgjorde kr 8,4 mill mot kr 22,8 mill i 2012. Dette medfører at 0,76% av bankens samlede utlån er misligholdt eller tapsutsatt, mot 1,53% i 2012. Lån misligholdt over 30 dager er kr 11,6 mill mot 20,1 mill i 2012. Lån misligholdt over 30 dager utgjør 0,47% av bankens samlede utlån mot 0,94% i 2012.

7.2.2. Likviditets og omdømmerisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken i en gitt situasjon ikke klarer å finansiere seg i tilstrekkelig grad til at banken kan møte sine forpliktelser ved forfall. Likviditetsrisikoen vil avhenge av bankens balansestruktur, likviditeten i markedet og bankens kredittverdighet.

Banken har en lav risikoprofil når det gjelder likviditetsrisiko, og styrer denne gjennom rammer for bankens balansestruktur, forfallsspredning, størrelse på innskudd, og løpende likviditetsbeholdning. Banken hadde i 2013 både en sterk utlåns- og innskuddsvekst, noe som medførte at bankens innskuddsdekning holdt seg stabil fra 2012 til 2013. Innskuddsdekningen var ved årsskiftet 86,3% mot 86,8% for et år siden. Utlån i % av kundeinnskudd var 31.12.13 på 115,9% mot 115,3 % på samme tid i 2012.

Banken har i løpet av året økt sine innlån fra pengemarkedet noe, og ved årsskiftet har banken innskudd fra andre finansinstitusjoner, samt en obligasjons- og sertifikatgjeld på kr 480 mill, mot kr 411 mill i 2012.

Bankens likviditetsindikatorer beregnes etter siste oppdaterte regelverk fastsatt av Finanstilsynet Begge indikatorene ligger ved årsskiftet over styrets fastsatte rammer i bankens likviditets-policy.

I tillegg måler banken likviditeten med to andre indikatorer:

- LCR = Liquidity Coverage Ratio. Måler størrelsen på bankens likvide aktiva i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager fram i tid. Målet er en LCR på minimum 100. I og med at det i praksis kùn er kontanter og innskudd i Norges bank som regner som tilgjengelig likviditet, så kan det i perioder være krevende å oppfylle målet.
- LBI = Likviditets Buffer Indikator. Beregnes etter Finanstilsynets mal for beregning. Banken skal til en hver tid ha en LBI på minimum 110 %. Bufferen skal bestå av innskudd i Norges Bank og mulig låneadgang i Norges Bank gjennom verdipapirer som er eller kan deponeres i Norge Bank. Beregningen tar ikke hensyn til avkortning på papirene slik at beregnet buffer vil bli noe større enn reell låneadgang.

Utviklingen i bufferen rapporteres fortløpende til styret. Likviditetsindikatorerne sammen med LCR og LBI-tallene, gir styret grunnlag for å si at banken ved årsskiftet har god likviditet, og at likviditetsrisikoen er lav.

7.2.3. Markedsrisiko

Med markedsrisiko mener vi risiko knyttet til rente, verdipapirer og valuta. Renterisikoen er risikoen for at banken får tap på grunn av renteutviklingen i markedet. Andelen fastrentelån i egen balanse er begrenset, og de lånene som er gitt er sikret ved hjelp av rentebytteavtaler. Fastrenteinnskuddene har i stor grad 3 mnd og 12 mnd bindingstid, slik at renterisikoen er begrenset. Fastrenteinnskuddene har i tillegg en spredt forfallstruktur. Renterisikoen på obligasjonsporteføljen er moderat da denne i all hovedsak består av papirer som har korte intervall mellom rentejusteringene.

Verdipapirer er aksjer/aksjefond og rentebærende verdipapirer som for eksempel obligasjoner, ansvarlige lån og fondsobligasjoner. Banken har en lav til moderat risikoprofil når det gjelder verdipapirer, og har en liten eksponering i aksjer/aksjefond. Total eksponering i aksjer og fond som holdes som omløp er kr 1,7 mill.

Obligasjonsporteføljen består i stor grad av obligasjoner med fortrinnsrett (Omf), papirer utstedt av norske banker (min BBB-ratet), og av offentlige utstedere (kommuner og fylkeskommuner). Verdiutviklingen de siste årene, og spesielt i 2008, viser at vi kan få store svingninger i verdien på en portefølje med lav risiko. Verdien på bankens obligasjonsportefølje (likviditetsportefølje) har utviklet seg positivt i 2013.

Grong Sparebank har i likhet med sammenlignbare banker lite valuta i sin balanse, og banken har heller ikke benyttet finansielle instrument som innebærer en valutarisiko for banken. Den beholdningen av utenlandske valuta som finnes i banken, og bankens minibanker, er for å dekke kunders behov for reisevaluta. Banken har derfor en lav risikoprofil når det gjelder valutarisiko.

7.2.4. Operasjonell risiko

Med operasjonell risiko mener vi risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko eller omdømmerisiko som vurderes særskilt.

Håndtering av operasjonell risiko skjer i stor grad gjennom bankens vedtatte policyer, rutiner og retningslinjer. Rapportering av risikonivå og evt avvik skjer årlig gjennom ledelsesrapportering til styret i henhold til internkontrollforskriften.

Banken har stort fokus på hvordan vi best kan etterleve og tilpasse oss nye lover og forskrifter. Vi har betydelig hjelp i dette arbeidet gjennom vårt eierskap i Eika Gruppen AS. Banken har lagt ned betydelige ressurser i arbeidet med bedret virksomhetsstyring i de siste årene, og det er styrets klare oppfatning at den operasjonelle risikoen er redusert i denne perioden. Det er ikke registrert operasjonelle avvik i 2013 som har påført banken vesentlige tap eller økt risikoeksponering.

7.2.5. Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder
- Enkelt bransjer
- Geografiske områder

I bankens kredittpolicy er det lagt føringer for risikospredning ved å sette begrensninger for samlet eksponering innen enkeltbransjer og sette begrensninger for størrelse på enkeltengasjementer.

Banken har ikke det som i kredittpolicyen defineres som store engasjement, dvs engasjement som utgjør mer enn 10% av egenkapitalen. Banken er heller ikke representert i områder der det kan være forhøyet risiko på grunn av såkalte hjørnesteinsbedrifter.

Av bankens totale utlån (egen balanse pluss Eika Boligkreditt), er 87,5 % i Nord-Trøndelag. Ca 92,4% av alle nye lån i 2013 kom i Nord-Trøndelag. 23,9 % av bankens totale utlån er i Namsos, 13,9% i Steinkjer og 10,3 % i Grong. Utlånsveksten målt i kroner i 2013 er størst i Vikna, deretter i Namsos og Steinkjer. Over en fjerdedel av utlånsveksten i banken kom i Ytre Namdal i 2013, og etableringen i regionen har vært en stor suksess så langt. Etter 6 mnd drift ligger vi langt foran budsjett.

Utlånsveksten målt i prosent er omtrent like stor innenfor personkunde- og bedriftsmarkedet. Ca 40% av veksten innenfor personmarkedet kommer gjennom formidlede boliglån via Eika Boligkreditt. Utlån til næringsliv utgjør ved årsskiftet 28,3 % av bankens utlån i egen balanse (eks Eika Boligkreditt), noe som er noe opp fra 27,9% i 2012. Tar vi med lån via Eika Boligkreditt, utgjør lån til næringsliv 21,7% mot 22,9% i 2012.

Av alle utlån i bankens balanse er 5,7% av lånene knyttet til primærnæringer (jord, skog, fiske, fangst) mot 5,8 % i 2012. Ca 22,7 % av utlånsporteføljen er knyttet til øvrig næringsliv mot 22,1 % i 2012. Av enkeltbransjer innenfor næringsporteføljen er eiendomsdrift størst med 10,6 % av den totale utlånsporteføljen.

7.2.6. Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller i porteføljer av eiendomsinvesteringer. Eiendomspriserisiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko. Banken eier eget bankbygg i Grong som er bokført til totalt kr 12,7 mill. Det anses å være lav risiko for verdifall på denne eiendommen. Når banken etablerer nye avdelingskontorer, er det besluttet at lokaler kun skal leies, ikke kjøpes.

7.2.7. Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd. Risikoen vurderes av bankens styre en gang hvert år eller oftere ved behov.

7.2.8. Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

Banken anser risikoen for sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp som lav.

7.2.9. Systemrisiko

Systemrisiko for Eika-bankene kan bestå i at problemer hos andre (større) banker kan smitte over på den enkelte Eika-banken. Dette kan bestå i

- fallende verdier på verdipapirportefølje
- vanskelig å få tak i likviditet plassert i andre banker
- vanskelig å få funding på normale vilkår
- DNB som oppgjørsbank ikke er i stand til å gjennomføre oppgjør gjennom dagen.

Alt dette kan utgjøre en systemrisiko hvis andre banker får problemer. Ovennevnte risiko vil dels være dekket opp ved kapitalbehovsvurdering av likviditets- og kredittrisiko, og styrets vurdering er at det ikke er behov for å holde kapital knyttet til systemrisiko i Grong Sparebank.

7.2.10. Restrisiko

Styret finner ikke grunn til å kommentere øvrig risiko som ikke er behandlet under de andre områdene.

7.3. Oppsummering av og beregnet kapitalbehov Basel II Pilar 2.

Tall fra bankens siste ICAAP-beregning som er 30/6-2013:

Mill. kr.	Minstekrav Pilar 1	ICAAP per 30.06.2013
"Kredittrisiko" - utlånsporteføljen	113,1	113,1
"Kredittrisiko" - verdipapirporteføljen	9,8	9,8
"Kredittrisiko" - eiendommer	1,0	1,0
Total kredittrisiko	123,9	123,9
Kredittrisiko - utlånsporteføljen - Pilar 2 tillegg	<i>Forenklet modell --></i>	15,0
Konsentrasjonsrisiko		13,5
Markedsrisiko bankportefølje - Pilar 2 tillegg		4,7
Eiendomsrisiko - Pilar 2 tillegg		0,0
Markedsrisiko handelsporteføljen	0,0	0,0
Forretningsrisiko		31,2
Likviditet/omdømmerisiko		18,1
Strategisk risiko		8,0
Forsikringsrisiko		0,0
Operasjonell risiko	10,1	13,1
Sum kapitalbehov før diversifisering		227,5
Diversifisering		0,0
Sum Kapitalbehov		227,5
Kapitalbehov i % av beregningsgrunnlaget		13,6 %
Sum minstekrav til kapital Pilar 1 (8 %)	134,0	
Sum beregningsgrunnlag (Pilar 1)	1.674,9	

Buffere ned mot minimumsmål og offentlige krav for kapital

	A		B	C		D	E	
	Bankens faktiske kapitalnivå		Bankens minimumsmål for kapital	Buffer mot minimumsmål (A-B)		Offentlig krav*	Buffer mot offentlig krav (A-D)	
	%	mill kr	%	%	mill kr	%	%	mill kr
Ren kjernekapital	15,1 %	253,6	14,5 %	0,6 %	10,8	12,5 %	2,6 %	44,3
Kjernekapital	16,3 %	273,6	16,0 %	0,3 %	5,7	14,0 %	2,3 %	39,2
Ansvarlig kapital	16,3 %	273,6	18,0 %	-1,7 %	-27,8	16,0 %	0,3 %	5,7

*) Fremkommer som følger:

Ren kjernekapital:

Minimumskrav 4,5% + Bevaringsbuffer 2,5% + Systemrisikobuffer 3,0% (fra 2014) + Motsyklisk buffer 2,5% (maks nivå) = 12,5%

Kjernekapital:

Minimumskrav 6,0% + Bevaringsbuffer 2,5% + Systemrisikobuffer 3,0% (fra 2014) + Motsyklisk buffer 2,5% (maks nivå) = 14,0%

Ansvarlig kapital:

Minimumskrav 8,0% + Bevaringsbuffer 2,5% + Systemrisikobuffer 3,0% (fra 2014) + Motsyklisk buffer 2,5% (maks nivå) = 16,0%

7.4. Bankens godtgjørelsesordning.

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til bankens ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Det vises også til note 28 b i årsregnskapet som spesifiserer lån og sikkerhetsstillelse til ledende ansatte med nærstående.

Banken har en generell ordning for variabel godtgjørelse som defineres inn under pkt 5: Unntak i Finanstilsynets rundskriv av 21.02.2011 ”Godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond”. Ordninger omfatter hele banken og gir ikke incentiveeffekt når det gjelder overtakelse av risiko.

Den variable godtgjørelsen beregnes på grunnlag av bankens årsresultat før skatt, salg av skadeforsikring og rangering mot salgsresultater fra alle Eika-bankene. Samlet variabel godtgjørelse samlet begrenset oppad til 7% av bankens lønnskostnader.

Samlet utbetalt godtgjørelse til alle ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, utgjorde i 2013 kr 5.420 mill. Av totalt utbetalt godtgjørelse til disse utgjorde variabel godtgjørelse kr 265.954,- (bonus for 2012 utbetalt i januar 2013)